

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΖΩΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

**ΜΕΤΡΑ ΒΙΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΓΡΙΠΗ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ**

-Τι πρέπει να γνωρίζουμε για τη γρίπη των πτηνών:

- Η γρίπη των πτηνών είναι ιογενής, μεταδοτική νόσος των πτηνών που προκαλείται από τον ιό της γρίπης τύπου Α. Ο τύπος Α του ιού της γρίπης διαφοροποιείται περαιτέρω σε υπότυπους ανάλογα με τους συνδυασμούς δύο πρωτεϊνών (Η και Ν) της επιφανειάς του. Στα πτηνά μπορεί να ανευρεθούν όλοι οι γνωστοί συνδυασμοί, ωστόσο όταν μιλάμε για «ιούς της γρίπης των πτηνών» αναφερόμαστε σε εκείνους τους υπότυπους του ιού της γρίπης τύπου Α που απαντώνται συχνότερα στα πτηνά και μπορούν να προκαλέσουν νόσο σε αυτά. Κάποιοι από τους εν λόγω υπότυπους (π.χ. Η5Ν1, Η7Ν7 κ.λπ.) λιγότερο συχνά μπορούν να προσβάλλουν τους χοίρους και ακόμα σπανιότερα τους ανθρώπους ή άλλα θηλαστικά, **κάτι που δεν ισχύει όμως για τον υπότυπο Η5Ν8**, που προς το παρόν εντοπίζεται αποκλειστικά στα πτηνά.
- Όλα τα είδη πτηνών μπορούν να νοσήσουν, αλλά τα εκτρεφόμενα πουλερικά, κυρίως ινδόρνιθες, νήσσοι, χήνες και όρνιθες, είναι τα πιο ευαίσθητα. Τα άγρια πτηνά και ιδιαίτερα τα υδρόβια (αγριόπαπιες, αγριόχηνες, κύκνοι κ.λπ.) φιλοξενούν και απεκκρίνουν τους ιούς της γρίπης τύπου Α χωρίς τις περισσότερες φορές να νοσούν.
- Από τα πουλερικά πιο ευάλωτα είναι εκείνα που διαβιούν σε ανοικτού τύπου εκτροφές (χωρική πτηνοτροφία, ελεύθερας βοσκής και βιολογική εκτροφή). Τα πουλερικά που εκτρέφονται σε αποκλειστικά κλειστού τύπου εγκαταστάσεις μολύνονται, όταν τα μέτρα βιοασφάλειας είναι ανεπαρκή.
- Τα υγιή πτηνά μολύνονται είτε άμεσα, κατά την απευθείας επαφή με μολυσμένα ή άλλα ασθενή πτηνά είτε έμμεσα, ερχόμενα σε επαφή με μολυσμένα αντικείμενα (σκεύη, νερό, στρωμνή, τροφές, κ.λπ.).
- Η ασθένεια στα πτηνά εκδηλώνεται με δύο μορφές. Η μία (χαμηλής παθογονικότητας γρίπη των πτηνών) προκαλεί μέτριας βαρύτητας νόσηση που μπορεί να εμφανίζεται με πτερόρροια, μείωση της ωοτοκίας και ήπια αναπνευστικά συμπτώματα. Μερικές φορές, είναι πιθανό τα πτηνά να μη νοσούν παρότι είναι μολυσμένα. Η δεύτερη μορφή (υψηλής παθογονικότητας γρίπη των πτηνών) είναι πολύ μεταδοτική και χαρακτηρίζεται από αιφνίδιους θανάτους, έντονα αναπνευστικά συμπτώματα, οίδημα του προσώπου και κυάνωση των λειριών και καλλαίων. Η θνησιμότητα μπορεί να ανέλθει και στο 100%.
- Είναι νόσημα υποχρεωτικής δήλωσης και σε οποιαδήποτε υποψία του, π.χ. αυξημένη νοσηρότητα ή θνησιμότητα πουλερικών ή άλλων πτηνών σε αιχμαλωσία ή άγριων πτηνών, πρέπει να ενημερώνονται άμεσα οι Κτηνιατρικές Αρχές.

Τι είναι η βιοασφάλεια και πώς εφαρμόζεται στη γρίπη των πτηνών;

➤ Ως βιοασφάλεια ορίζεται το σύνολο των διαχειριστικών και φυσικών μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην μείωση του κινδύνου εισαγωγής, ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων παραγόντων από, προς και εντός ενός ζωικού πληθυσμού ή μίας εκτροφής, περιοχής, μέσω μεταφοράς ή οποιασδήποτε άλλης εγκατάστασης και τοποθεσίας.

➤ Ειδικά στην περίπτωση της γρίπης των πτηνών, η συστηματική τήρηση μέτρων βιοασφάλειας είναι ζωτικής σημασίας, αν ληφθεί υπόψη η ταχύτητα μετάδοσής του ιού, οι ιδιαιτερότητες στην επιδημιολογία του και το μέγεθος των οικονομικών επιπτώσεων που επιφέρει πιθανή ανεξέλεγκτη εξάπλωσή του.

➤ **Στις οικόσιτες εκτροφές πουλερικών**, τα μέτρα βιοασφάλειας περιλαμβάνουν:

- τη διατήρηση των πουλερικών σε κλειστούς, περιφραγμένους χώρους,
- την κάλυψη των ανοιγμάτων των ορνιθώνων με σήτες, δίχτυα ή άλλα κατάλληλα προστατευτικά καλύμματα, που θα αποκλείουν την επαφή των οικόσιπων πουλερικών με άγρια πτηνά,
- το διαχωρισμό της εκτροφής νησσών και χηνών από άλλα πουλερικά,
- τον καλό καθαρισμό του περιβάλλοντος χώρου, ώστε να μην υπάρχουν σπόροι και νερά που να προσελκύουν τυχόν μολυσμένα άγρια πτηνά,
- τη χορήγηση νερού και τροφής στα πουλερικά σε κλειστό χώρο, που δεν είναι προσβάσιμος από τυχόν μολυσμένα άγρια πτηνά,
- τον περιορισμό στο ελάχιστο του χρόνου επαφής των ατόμων στην εκτροφή με τα πτηνά, σε περίπτωση υποψίας της νόσου,
- τη μη απόρριψη νεκρών πτηνών στο ύπαιθρο,
- τον καθαρισμό και την αντισηψία των χεριών των ατόμων που ασχολούνται με την φροντίδα των πουλερικών,
- τον καθαρισμό και την απολύμανση των υποδημάτων σε δοχεία με κοινά απολυμαντικά (τα οποία ανανεώνονται τακτικά) πριν την είσοδο και την έξοδο από τον ορνιθώνα.

➤ **Στις συστηματικές εκτροφές πουλερικών**, τα μέτρα βιοασφάλειας περιλαμβάνουν:

- τη διατήρηση των πουλερικών σε κλειστές εγκαταστάσεις, στο μέτρο του δυνατού και ανάλογα με τον τύπο της εκτροφής,
- την περίφραξη των πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, ώστε να διασφαλίζεται ότι η είσοδος σε αυτές θα γίνεται από ελεγχόμενο σημείο και αφού προηγηθεί υποχρεωτικά απολύμανση των

τροχών των εισερχόμενων οχημάτων. Για τον σκοπό αυτό, στις εισόδους των εκτροφών πρέπει να υπάρχουν τάφροι με διάλυμα απολυμαντικού που ανανεώνεται ανά 24ωρο,

- την ελαχιστοποίηση του αριθμού των οχημάτων που εισέρχονται εντός της εκμετάλλευσης στον απολύτως απαραίτητο και την παροχή τεκμηρίωσης σχετικά με τον προηγηθέντα καθαρισμό και απολύμανση των εν λόγω οχημάτων,
- την παραμονή των οχημάτων του προσωπικού, των επισκεπτών, κ.λπ., εκτός της περιφραξής της εκμετάλλευσης,
- τον προγραμματισμένο, τακτικό καθαρισμό και απολύμανση των οχημάτων της εκμετάλλευσης, επιπλέον δε μετά από κάθε μεταφορά,
- την απολύμανση των θαλάμων και του συνόλου του εξοπλισμού αμέσως μετά το τέλος κάθε εκτροφής, με ιδιαίτερη προσοχή στην απομάκρυνση όλης της οργανικής ύλης (χρήση κατάλληλων καθαριστικών και νερού υπό υψηλή πίεση),
- τον περιορισμό προσβασιμότητας των κτιρίων και χώρων όπου διαβιούν τα πουλερικά, και αποθηκεύονται οι ζωοτροφές και τα αυγά, από άγρια πτηνά, με τη χρήση των απαραίτητων μέσων (σήτες, δίχτυα κ.λπ.)
- την εφαρμογή συστηματικών προγραμμάτων εντομοκτονιών και μυοκτονιών,
- τον επαναπληθυσμό μεμονωμένων ή του συνόλου των θαλάμων της εκμετάλλευσης με πουλερικά που προέρχονται από σμήνη ή εκμεταλλεύσεις απαλλαγμένα από τον ιό της γρίπης και άλλους παθογόνους μικροοργανισμούς,
- την αποφυγή χρησιμοποίησης νερού προερχόμενο από επιφανειακά ύδατα ή υδατοσυλλογές ή, σε αντίθετη περίπτωση, την υποβολή του νερού σε κατάλληλη επεξεργασία και τακτική απολύμανση, ώστε να αδρανοποιούνται οι παθογόνοι μικροοργανισμοί, ιδίως οι ιοί της γρίπης και της ψευδοπανώλης,
- το διαχωρισμό καθαρής και ακάθαρτης ζώνης στο πτηνοτροφείο και την διατήρηση των αποδυτηρίων στον ενδιάμεσο μεταξύ τους χώρο, ώστε η είσοδος ατόμων στον χώρο στέγασης των πουλερικών να γίνεται από εκεί.
- τη διεξαγωγή πλήρων και λεπτομερών καταγραφών σχετικά με την θνησιμότητα, τη διάγνωση ασθενειών, τις θεραπείες και τους εμβολιασμούς για κάθε σμήνος, οι οποίες είναι κάθε στιγμή στην διάθεση των Κτηνιατρικών Αρχών,
- την άμεση απομάκρυνση των ασθενών και νεκρών από τους θαλάμους ή τους χώρους στέγασης των πουλερικών, καθώς και την επαρκή και αποτελεσματική διάθεσή τους,
- την άμεση λήψη των μέτρων εκρίζωσης, σε περίπτωση επιβεβαιωμένου κρούσματος στην εκτροφή, σύμφωνα με τις οδηγίες των τοπικών Κτηνιατρικών Υπηρεσιών,

- την αποφυγή διαδοχικών επισκέψεων σε διαφορετικές πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις με μεσοδιάστημα <72ωρών, μέτρο το οποίο συνιστάται ιδιαίτερα για το προσωπικό συλλογής και φόρτωσης πουλερικών προς σφαγή,
- τον περιορισμό του αριθμού των επισκέψεων στην εκμετάλλευση στον απολύτως απαραίτητο και την λεπτομερή καταγραφή τους,
- την κατάρτιση πρωτοκόλλου ατομικής υγιεινής και απολυμάνσεων για το προσωπικό και τους επισκέπτες των πτηνοτροφείων σε κάθε είσοδο, κατά την αλλαγή δραστηριότητας, πριν την έναρξη της εργασίας, μετά από τα διαλείμματα και φεύγοντας από την εκμετάλλευση,
- τον καθαρισμό και την αντισηψία των χεριών πριν την είσοδο στην πτηνοτροφική εγκατάσταση, στους θαλάμους και σε κάθε άλλο χώρο, καθώς και πριν την έξοδο από το πτηνοτροφείο,
- τη χρήση κάθε φορά καθαρού ιματισμού και υπόδησης που συνιστάται, στην περίπτωση επισκεπτών, να ανήκουν στην εκμετάλλευση (π.χ. μιας χρήσεως) και να παραμένουν σε αυτήν μετά το πέρας της επίσκεψης,
- την υποχρεωτική διέλευση από ποδόλουτρα απολύμανσης πριν την είσοδο στην πτηνοτροφική εγκατάσταση, στους θαλάμους και σε κάθε άλλο χώρο, με τακτική ανανέωση του απολυμαντικού,
- τον περιορισμό στο ελάχιστο του χρόνου επαφής των ατόμων στην εκτροφή με τα πτηνά, σε περίπτωση υποψίας της νόσου,
- τη σωστή και αποτελεσματική διενέργεια των αναγκαίων απολυμάνσεων. Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η χρήση κατάλληλων απολυμαντικών με ιοκτόνο δράση (εγκεκριμένων από τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων), ο προηγηθείς επαρκής καθαρισμός της εκάστοτε επιφάνειας, καθώς και η επαρκής διάρκεια εφαρμογής του απολυμαντικού, ώστε να εξασφαλίζεται η δράση του.

➤ **Άλλα μέτρα βιοασφάλειας:**

- Απαγορεύεται η χρήση πτηνών των τάξεων *Anseriformes* και *Charadriiformes*, ως δολώματα στη διάρκεια του κυνηγιού άγριων πτηνών.
- Απαγορεύεται η συγκέντρωση πουλερικών και άλλων πτηνών σε υπαίθριες εκθέσεις, αγορές, θεάματα και πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς και η διοργάνωση εκθέσεων και διαγωνισμών αυτών σε υπαίθριους και ελεύθερους χώρους.
- Απαγορεύεται η διάθεση προς πώληση πουλερικών και άλλων πτηνών οποιασδήποτε ηλικίας και οποιουδήποτε είδους σε υπαίθριες λαϊκές αγορές. Η διάθεση πουλερικών και πτηνών κατ' οίκον επιτρέπεται μετά από σύντομη στάση του οχήματος μεταφοράς τους και επί χρόνο αναγκαίο για την εκφόρτωσή τους.

- Τα καταστήματα που διαθέτουν στο εμπόριο πουλερικά για οικόσιτες εκτροφές πρέπει να έχουν την έγκριση των Κτηνιατρικών Αρχών ότι τηρούν τους απαραίτητους κανόνες βιοασφάλειας, ενώ απαγορεύεται να διατηρούν τα πουλερικά εκτός του καταστήματος.
- Η εκτροφή, η διακίνηση και η διάθεση πουλερικών απόδοσης για εμπορία ως οικοσίτων πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με συγκεκριμένους κτηνιατρικούς όρους και προϋποθέσεις.
- Ζωολογικοί κήποι, πάρκα ή παρεμφερείς εγκαταστάσεις που διατηρούν πτηνά σε αιχμαλωσία πρέπει να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την αποφυγή μετάδοσης της νόσου σε αυτά (π.χ. μόνιμη διατήρηση των πτηνών σε κλωβούς όλα τα ανοίγματα και η οροφή των οποίων θα αποτρέπουν την επαφή με άγρια πτηνά με την χρήση κατάλληλων προστατευτικών μεταλλικών ή από άλλο υλικό κατασκευασμένων δικτυών με μικρό άνοιγμα, ή άλλων μέσων που θα επιτυγχάνουν αυτό το σκοπό).
- Οι κυνηγοί που κατά την κυνηγετική περίοδο έρχονται σε επαφή με άγρια πτηνά, δυνητικά μολυσμένα με ιούς της γρίπης των πτηνών, θα πρέπει: α) να τηρούν αυστηρά τα μέτρα ατομικής υγιεινής κατά τον καθαρισμό, την προετοιμασία και το μαγείρεμα πτερωτών θηραμάτων, β) να καθαρίζουν και να απολυμαίνουν τα οχήματα και τον κυνηγετικό τους εξοπλισμό (ενδύματα, υποδήματα κ.λπ.) προκειμένου να αποφευχθεί η διασπορά ιών της γρίπης των πτηνών από τα άγρια πτηνά στα πουλερικά, γ) να μην σιτίζουν πουλερικά ή κατοικίδια (σκύλους, γάτες) με ωμά πτερωτά θηράματα ή υπολείμματα αυτών, δ) να μην απορρίπτουν στο ύπαιθρο πτώματα ή υπολείμματα άγριων πτηνών.

-Ποια μέτρα λαμβάνονται με την εμφάνιση της νόσου:

- Σε περίπτωση που επιβεβαιωθεί η παρουσία της γρίπης των πτηνών σε οικόσιτες ή συστηματικές εκτροφές πουλερικών, επιβάλλεται η άμεση θανάτωση όλων των πτηνών. Επιπλέον, πραγματοποιείται καταστροφή των προϊόντων τους, των ζωοτροφών, της στρωμνής και όλων των υλικών και απορριμμάτων που ενδέχεται να έχουν μολυνθεί, ενώ, στο τέλος, εκτελούνται εργασίες καθαρισμού και απολύμανσης. Επίσης, στην μολυσμένη εκτροφή και σε όλες τις εκτροφές εντός συγκεκριμένης ζώνης επιβάλλονται περιορισμοί στη διακίνηση πουλερικών και προϊόντων τους.